

Verkiezings- programma 2014 - 2018

D66 Berkelland

STEM

D66

D66DURFT

Inhoud

WAAR GAAT HET D66 OM?	4
Democratisch	4
Direct	4
Duidelijk	4
ALGEMEEN BESTUUR	5
Openbaarheid	5
Communicatie met de inwoners	5
Communicatie met wijken en belangengroepen	5
Dienstverlening naar de inwoner	5
Burgemeester, wethouders en gemeenteraadsleden	5
Dualisme	5
Regionaal samenwerken	6
Het Burgerinitiatief	6
Referendum	6
Personeelsbeleid	6
Externe advisering	6
OPENBARE ORDE EN VEILIGHEID	7
Lik op stuk beleid	7
Preventie	7
WEGEN EN VERKEER	8
Verkeersveiligheid	8
Openbaar vervoer	8
Verkeersveiligheid in woonwijken	8
Regionaal / landelijk verkeersbeleid	8
ECONOMISCHE ZAKEN	9
Agrarische aangelegenheden	9
ONDERWIJS	10
Investeren in onderwijs loont	10
Aansluiting onderwijs - arbeidsmarkt	10
Goede huisvesting	10
Digitale leeromgeving	10
Passend onderwijs	10
Aandachtsgebieden in het onderwijs	10
Openbaar onderwijs	10
Brede School	11
Leerplicht en zorg	11
ZORG EN WELZIJN	12
Zorg voor de Jeugd	12
Decentralisatie AWBZ / WMO	12
Ouderen	13
Mantelzorg	13
Participatiewet	13
Arbeidsparticipatie en werkgelegenheid	14
Uitkeringsgerechtigden / armoedebelief	14
Vrijwilligerswerk	14

CULTUUR EN RECREATIE	15
Openbare bibliotheek	15
Cultuur- en muzikeducatie	15
Cultureel erfgoed	15
Sport en bewegen	15
Accommodatiebeleid	16
Recreatie en toerisme	16
MILIEU	17
Milieubeleid	17
Natuurbescherming	17
Openbaar groen	17
Hondenbelasting	17
Energie	17
Vuilverwerking	18
RUIMTELIJKE ORDENING EN VOLKSHUISVESTING	19
Woningbouw	19
Kleine kernen	19
Buitengebied	19
FINANCIEN EN ALGEMENE DEKKINGSMIDDELEN	20
Financiën	20
Begrotingsuitgangspunten	20
Belastingen en leges	20
Begroting en crisis	20
Aanbestedingsbeleid	20
Schatkistbankieren en maatschappelijk rendement	20
RICHTINGAANWIJZERS	22

WAAR GAAT HET D66 OM?

Het doel van D66 is de voortgaande democratisering van de samenleving en vernieuwing van de politieke cultuur. Open en onbevangen, zonder automatische zekerheden, ideologieën of dogma's kijkt de partij tegen hedendaagse problemen aan. Op zoek naar oplossingen die praktisch werken, maar vooral ook de daadwerkelijke betrokkenheid van mensen bij hun leefgemeenschap verhogen. D66 verzet zich tegen verstarring in denken en handelen en vraagt een open houding om op basis van nuchtere analyses de problemen van vandaag en morgen te lijf te gaan.

Juist op gemeentelijk niveau zijn we vaak op een zakelijke discussie aangewezen, geen politieke polarisatie met gemakkelijke, maar meestal voorbarige zekerheden. Aan vastgeroeste rollenspellen, waar tegenstelling gecreëerd wordt, doet de partij niet mee. In dit opzicht staat de partij TEGENOVER de andere partijen: vernieuwing van de politieke cultuur, ook op het plaatselijke niveau, door voortdurende aandacht voor de manier waarop men in het politieke bedrijf met elkaar en met veranderingen omgaat. Tegelijkertijd staat D66 ook TUSSEN de andere partijen in de dagelijkse speurtocht naar goede oplossingen voor politieke vraagstukken.

Democratisch

Het doel van D66: radicale democratisering van de samenleving. D66 heeft een groot vertrouwen in het verantwoordelijkheidsgevoel van mensen voor de inrichting van hun eigen leven en van de samenleving. Daarom moeten mensen zaken zoveel mogelijk zelf en dicht bij hun huis kunnen regelen, kortom: delegatiedemocratie. Bestuurders moeten democratisch gecontroleerd kunnen worden door de inwoners. Zij moeten zicht hebben op en kunnen deelnemen aan de besluitvorming. Vanuit deze opvatting over democratie wil D66 deelnemen aan het gemeentebestuur van de gemeente Berkelland. Democratisch is voor D66 een stijl van samenleven en een manier om de samenleving in te richten.

Direct

D66 heeft een mentaliteit van openheid en vernieuwing met een groot vertrouwen in mensen en hun betrokkenheid bij de samenleving. D66 is een partij die onbevooroordeeld, zonder automatische stellingen werkt aan concrete oplossingen. Een partij die verder kijkt dan materiële belangen en een bredere verantwoordelijkheid aanvaardt dan die voor de eigen groep. D66 is uit op een open en eerlijke confrontatie van standpunten. In haar optreden en handelen, kiest D66 voor een directe weg, voor een pragmatische aanpak.

Duidelijk

Dit programma geeft aan hoe D66 in de gemeente Berkelland de komende (4) jaren wil handelen. Ook op gemeentelijk niveau zal D66 zich duidelijk opstellen. In haar doen en laten zal D66 duidelijke taal spreken. D66 is er voor alle inwoners van Berkelland. Alle D66 kandidaten onderschrijven het D66 partij programma volledig.

D66: democratisch, direct en duidelijk!

ALGEMEEN BESTUUR

Openbaarheid

Openheid dient het uitgangspunt te zijn voor het gemeentelijke beleid om zo de inspraak van inwoners mogelijk te maken. Dat betekent dat er een actief voorlichtingsbeleid moet zijn. Dit geldt voor concepten van beleidsvoornemens, maar ook voor onderwerpen die het college in behandeling heeft. De besluitenlijst van het college moet niet cryptisch worden en het aantal niet-openbare onderwerpen klein.

De raadsvergaderingen moeten via internet en radio gevolgd kunnen worden.

D66 is voorstander van de jaarlijkse avond voor nieuwe inwoners van de Gemeente Berkelland, ter kennismaking met het wonen, het werken en het recreëren in hun nieuwe gemeente, maar zeker ook ter kennismaking met de gemeenteraad en de gemeentelijke organisatie.

Nota's, bestemmingsplannen en andere beleidsstukken dienen tijdig openbaar gemaakt te worden, en via internet digitaal beschikbaar te zijn. Belanghebbenden moeten in staat gesteld worden om in commissie- en raadsvergaderingen in te spreken.

Niet openbare raadsvergaderingen moeten wel aangekondigd worden.

Communicatie met de inwoners

Communicatie met de inwoner is een begrip waarvoor zeker in de gemeente de hoogste prioriteit geldt.

Als er in wijken veranderingen plaatsvinden, dienen er informatie avonden gehouden te worden, waar men actief betrokken wordt bij de veranderingen. De centrumontwikkeling in Neede is daar een goed voorbeeld van. Er moet communicatie plaatsvinden over aangevraagde vergunningen, naast publicatie in het huis-aan-huis blad. De email service voor bekendmakingen in de buurt moet breed onder de aandacht worden gebracht en extra info mogelijkheden moeten worden toegevoegd. Dit voorkomt veel onnodige vragen en procedures en betaalt zich terug.

Communicatie met wijken en belangengroepen

De samenleving is continue in beweging. Om voeling te houden is regelmatig contact met wijken / belangenorganisaties zeer belangrijk. Het moet een taak van de nieuwe raad zijn zich hierin open en initiërend op te stellen. De politiek moet naar de inwoners toe, dit geldt ook wat betreft belangengroeperingen. Een vaste frequentie en agenda zijn daarbij noodzakelijk voor continuïteit en terugkoppeling. D66 wil actief meewerken aan het bieden van een podium aan de private bewoners in het buitengebied van Berkelland om mee te praten met de ontwikkeling van hun leefomgeving. Deze groep inwoners vormt een steeds grotere groep die onvoldoende betrokken is bij de herinrichting van het platteland.

Dienstverlening naar de inwoner

Een inwoner maakt gemiddeld minder dan één keer per jaar gebruik van de diensten op het gemeentehuis. De centrale dienstverlening op het gemeentehuis in Borculo zal dan ook voor de meeste inwoners geen problemen opleveren. Steeds meer producten worden digitaal aangeboden. Wel moet er, met name voor ouderen, de mogelijkheid zijn om zaken ook met een formulier te regelen. De gemeente moet maatwerk leveren daar waar een groep of individu niet in staat is om in Borculo te komen.

De regeldruk en bureaucratie moeten verminderd worden. De afgelopen periode zijn er gelukkig al stappen gezet om de regeldruk te verminderen.

Burgemeester, wethouders en gemeenteraadsleden

Burgemeester, wethouders en gemeenteraadsleden moeten opgave doen van hun betaalde, maar ook van hun onbetaalde nevenfuncties. Het vervullen van nevenfuncties mag geen belemmering vormen voor het werk als bestuurder en evenmin mag door schijn van belangenverstrengeling de kans ontstaan van beïnvloeding van de bestuurlijke besluitvorming of publieke opinie. Raadsleden die de gemeente vertegenwoordigen in stichtingen en besturen doen dit vanuit hun raadslidmaatschap en niet vanuit de politieke partij die zij vertegenwoordigen. Zij dienen zich te houden aan een zo groot mogelijke openheid en openbaarheid.

Dualisme

Dualisme is een grote bestuurlijke uitdaging; ook voor de komende periode. Er is de afgelopen jaren al enige ervaring opgedaan met wettelijke (verplichte) maatregelen, zoals het ontkoppelen van het raadslidmaatschap en wethouderschap. Ook is er sprake van scheiding in functies en bevoegdheden, het recht van amendement, interpellatie, enquête en initiatief. Daarnaast is er actieve informatieplicht van het college aan de raad en het recht op ambtelijke bijstand. Collegeleden zijn geen lid meer van raadscommissies en raadsleden worden

voorzitter van de raad en raadscommissies. De gemeenteraad heeft nu een vertegenwoordigende, kaderstellende en controlerende functie. Het bestuur is beter te controleren en zal op deze manier opener en beter te beïnvloeden zijn. D66 is een groot voorstander van het duale stelsel en zal zich hier vol voor inzetten.

Regionaal samenwerken

D66 is geen voorstander van een forse delegatie van gemeentelijke bevoegdheden aan een interlokaal niet democratisch gekozen samenwerkingsverband, zoals de regio Achterhoek. Wij zien meer heil in effectieve samenwerkingscontracten, gericht op concrete projecten, die door de raad goed gecontroleerd en aangestuurd kunnen worden.

D66 vindt dat Berkelland een omvang heeft die goed past bij de taken die we als gemeente moeten uitvoeren en in de komende jaren er nog bij krijgen. Daarnaast is Berkelland qua oppervlakte één van de 10 grootste plattelandsgemeenten van Nederland. D66 is tegen een nieuwe verdergaande gemeentelijke herindeling.

Het Burgerinitiatief

Sinds het duale stelsel is het de bedoeling de burger nog meer te betrekken bij het gemeentebestuur. Het "recht op burgerinitiatief" is daar een voorbeeld van. Wanneer de burger een idee heeft kan de raad gevraagd worden daar in de raadsvergadering aandacht aan te besteden. Op deze manier kan de burger de raad vragen te praten over een onderwerp waarvan men vindt dat het niet voldoende aandacht krijgt. Voorwaarde is dat het om iets nieuws gaat. Het is niet de bedoeling om het recht te gebruiken om eerder genomen besluiten terug te laten draaien. Ook privé zaken horen hier niet thuis. Evenmin klachten of bezwaren, daar zijn andere wegen voor. D66 zal zich voor het burgerinitiatief inzetten en volledig steunen.

Referendum

D66 wil dat burgers zelf beslissingen kunnen nemen. D66 is voorstander van het invoeren van een correctief en raadgevend referendum in Berkelland. Het raadgevend referendum biedt mensen de mogelijkheid zich uit te spreken over alternatieve voorstellen (meerkeuzereferendum / prerereferendum). D66 vindt dat partijen zich van tevoren moeten committeren aan de uitslag van een referendum. Een referendum is bij uitstek geschikt als het een onderwerp betreft dat compleet nieuw is en de kiezer er zich niet over uit heeft kunnen spreken.

Personeelsbeleid

Het college dient als werkgever een personeelsbeleid te voeren dat voldoet aan alle moderne eisen, gesteld aan de rechtspositie, loopbaanbegeleiding, sollicitatieprocedure, personeelsbeoordeling, sociale voorzieningen en andere secundaire arbeidsvoorwaarden. Van groot belang hierbij zijn een daadwerkelijk emancipatiebeleid en de democratisering van de arbeidsverhoudingen. D66 streeft naar gelijke rechtsposities van medewerkers in de publieke en private sector.

Externe advisering

De gemeente maakt minder gebruik van externe advisering door adviesbureaus en laat werkzaamheden minder vaak uitvoeren door externe bureaus. Deze lijn moet de komende periode worden voortgezet. De gemeente dient meer gebruik te maken van de in de organisatie aanwezige kennis en kunde of andere bronnen van informatie. Er kan wel gekozen worden voor meer externe inkoop als er per saldo een voordeel ontstaat door een gelijktijdige afslanking van de eigen vaste organisatie.

D66DURFT

- Inspraak inwoners
- Informatie e-mailservice aan belanghebbenden uitbreiden
- Structureel overleg tussen raad en inwoners in wijkverband en met belangengroeperingen
- Podium voor private bewoners in het buitengebied
- Drie niveaus van dienstverlening: centraal / digitaal / aan huis
- Verder terugdringen regeldruk en bureaucratie
- Dualisme, dus levendiger/opener/controleerbaar en beïnvloedbaar bestuur
- Niet herindelen maar samenwerken

OPENBARE ORDE EN VEILIGHEID

De burgemeester van Berkelland moet als hoofd van de politie zijn informatie delen met de relevante raadscommissies. Klachten over de politie moeten periodiek in de commissie aan de orde komen. De raad dient intensief betrokken te worden bij het opstellen van lokale beleidsplannen van de politie. In de plannen moet veel aandacht geschonken worden aan knelpunten die bij ieder overleg tussen raad, burger en politie naar voren komen. Het betreft hier kleine criminaliteit/vandalisme, verstoring van de openbare orde, te hard rijden in de woonwijken en sociale veiligheid.

Sociale veiligheid moet bij nieuwbouw en herinrichtingsplannen zo vroeg mogelijk naar voren te komen. Naast diverse adviesraden en bewoners zal ook de politie kritisch naar de plannen moeten kijken.

Lik op stuk beleid

Bij de bestrijding van kleine criminaliteit/vandalisme en verstoring van de openbare orde moet de burger op lik op stuk beleid richting de dader kunnen rekenen. Politie (en dorpswachten) moeten daarbij door de politiek gesteund worden. Wanneer sprake is van jonge plegers is tijdig ingrijpen net zo op zijn plaats als tactvol optreden. Ouders en voogden dienen van hun verantwoordelijkheid voor de jongeren doordrongen te zijn. Het 'HALT-project' is als 'prejustitueel' instrument van wezenlijk belang. Dit moeten we handhaven omdat het werkt.

Preventie

In de plannen van de politie mag preventie niet ontbreken. Surveillance past in onze omgeving het best als dit gebeurt te voet of per fiets. Een agent in een auto kun je niet aanspreken. Een wijkagent en dorpswacht zijn al gauw een vertrouwd gezicht. Maar ook goede informatie, voorlichting en rapportages behoren deel uit te maken van een preventieve werkwijze.

WEGEN EN VERKEER

Verkeersveiligheid

Fietsers, voetgangers, rolstoelgebruikers, ouderen en jonge kinderen zijn kwetsbaar in het verkeer. Waar deze ruimte wordt gedeeld met gemotoriseerd verkeer moet voor de inrichting extra aandacht zijn.

Centrumzones moeten toegankelijk en verkeersluw zijn, en voorzien zijn van voldoende gratis parkeergelegenheid.

Bij onveilige verkeerssituaties moet advies gevraagd worden aan Veilig Verkeer Nederland. Het verstrekte advies dient in de besluitvorming meegenomen te worden.

Openbaar vervoer

Mobiliteit en duurzaamheid zijn twee kanten van de medaille. Doordat er nu geen keuzes worden gemaakt lopen milieu en economie grote schade op. Rechts kiest asfalt en links wil openbaar vervoer. Maar beide varianten zijn slecht voor het milieu, het landschap en de gezondheid. Daarom staat voor ons het voorkomen van verplaatsen bovenaan. Meer wegen en meer openbaar vervoer lossen dat probleem echt niet op. Als één van de oplossingen willen wij wonen, werken en recreëren weer dicht bij de mensen brengen. Dat vermindert de behoefte aan mobiliteit. Wijken, dorpen en kernen moeten meer in hun eigen behoefte gaan voorzien. Initiatieven als regiotaxi en buurtbus zijn belangrijke voorzieningen in een grote plattelandsgemeente als Berkelland. Maar ook breedband als het gaat om het stimuleren van thuiswerken.

Verkeersveiligheid in woonwijken

Het inrichten van wijken en centrumzones als woonerf met een 30km snelheidslimiet bevordert de leefbaarheid en veiligheid. De aanleg van verkeer remmende maatregelen (snelheidsremmers) als drempels moet afgewogen gebeuren. Het aanleggen van (te veel) verkeersdrempels is net zo min zaligmakend als het (allemaal) afbreken daarvan. Er zijn meer manieren om wegen veilig in te richten, elke situatie dient goed geanalyseerd te worden en moet leiden tot maatwerk. De 30km zones moeten duidelijk herkenbaar zijn, dus niet alleen door middel van verkeersborden, maar ook door middel van inrichting en duidelijk herkenbare bestrating om schijnveiligheid te voorkomen. De politie dient hier frequent te controleren met als doel de leefbaarheid te verhogen.

Regionaal / landelijk verkeersbeleid

De visie van de gemeente Berkelland op het verkeersbeleid moet aansluiten op de gewenste ruimtelijke en economische ontwikkelingen in de regio. In 2015 begint het zichtbare buitenwerk aan de N18, naar verwachting is deze nieuwe N18 in 2018 gereed. De verkeersafwikkeling op het onderliggende wegennet vereist de nodige aandacht. Vooral de provinciale wegen zoals de N315 langs Neede en Borculo moeten aangepast worden om het verwachte grotere verkeersaanbod veilig aan te kunnen. Welke maatregelen uiteindelijk nodig zijn zal ook afhangen van het opwaarderen van de Deventerkunsweg tot een ontsluitingsweg voor de Laarberg en het buitengebied van Berkelland. D66 is hier een voorstander van. Ook zullen vervolgmaatregelen afgestemd moeten worden op de situatie zoals die dan uit de praktijk blijkt. Verkeersveiligheid staat voorop, als ook de duurzame inpassing van deze verkeersmaatregelen.

D66DURFT

- Het serieus nemen van kwetsbare groepen verkeersdeelnemers
- Voorkomen van extra mobiliteit. Werken, wonen en recreëren zo dicht mogelijk bij de mensen en terug in de wijk, dorp en stad
- 30km zones op maat inrichten
- Handhaving snelheid in de wijken
- Deventerkunsweg opwaarderen tot 80 km Provinciale weg
- Een onderliggend wegennet dat aansluit op de veranderde verkeerafwikkeling van de nieuwe N18. Veilig en duurzaam ingepast in de omgeving

ECONOMISCHE ZAKEN

De gemeente Berkelland kent een gevarieerd economisch profiel. Naast industrie en dienstverlening spelen ook toerisme en agrarische activiteiten een grote rol. Deze spreiding over sectoren biedt zeer veel ontplooiingskansen, maar vraagt van gemeentezijde veel deskundigheid ten aanzien van de sectoren. Op een afdeling Economische Zaken dienen taken als het scheppen van een goed ondernemersklimaat, centrumvisie, centrummanagement, bedrijvenparkmanagement, werkgelegenheidsbeleid, ontwikkeling toeristische- en industriële beleidsvisie in eigen huis vormgeven te worden in een economische visie. Echter niet vanaf de tekentafel, maar in nauwe samenspraak met de betrokken ondernemers. Daarnaast moet er nadrukkelijk gekeken worden naar regionale-, provinciale, landelijke- en Europese ontwikkelingen en de kansen maar ook bedreigingen die deze ontwikkelingen met zich meebrengen voor Berkelland. De samenwerking die de afgelopen jaren heeft plaatsgevonden in Platform BV Berkelland¹ is een groot succes en moet daartoe verder worden uitgebouwd. Het gaat dan om Onderwijs en Arbeidsmarkt, Parkmanagement, Centrumontwikkelingen, Netwerken en Profilering Berkelland.

Vele vraagstukken bij de gemeente werden in het verleden vanuit een ruimtelijke of sociale/welzijn invalshoek aangevlogen. De economische aspecten werden vaak niet meegewogen of onderbelicht waardoor vele kansen zijn blijven liggen en afwegingen tot verkeerde besluiten hebben geleid. Deze periode is daar sterke verbetering in gekomen, bij veel vraagstukken is de economische paragraaf onderdeel van de totale besluitvorming waardoor een betere besluitvorming plaatsvindt.

D66 wil een proactieve en éénduidige opstelling richting de ondernemers vanuit een positieve grondhouding. Niet tegenover elkaar, maar naast elkaar aan tafel. Denken vanuit wat wel kan en niet vanuit wat niet kan. D66 wil dat er door wordt gegaan op de ingeslagen weg wat betreft stimulering van de werkgelegenheid, binnenhalen van nieuwe bedrijven, faciliteren van de uitbouw van bestaande bedrijven. Verbinden onderwijs en bedrijfsleven. Het aanjagen van innovatie en kennisdeling. Het verduurzamen van de Berkellandse economie en een bijdrage leveren aan het maatschappelijk betrokken ondernemen.

Agrarische aangelegenheden

Het gezicht van Berkelland wordt voornamelijk bepaald door het agrarische gebruik van grond. Binnen de agrarische sector vindt al enige jaren een grote herstructurering plaats, die naar verwachting de komende jaren versnelt plaats zal vinden, o.a. door de 'reconstructie' van het landelijke gebied (zie onder Buitengebied). Het aantal landbouwbedrijven zal de komende jaren sterk afnemen. Bij sommige blijvende bedrijven zal een zekere schaalvergroting en intensivering plaatsvinden (D66 wil geen megastallen). Anderen zullen kiezen voor extensivering en/of zich verbreden op andere vormen van inkomsten, bijvoorbeeld uit recreatie, zorg, natuur- en landschapsonderhoud. Vrijkomende agrarische bebouwing mag onder voorwaarden hergebruikt worden voor niet agrarische activiteiten. De huidige voorwaarden zijn een goede basis om mee te werken. Als er toch aanpassingen plaatsvinden moeten die altijd worden afgewogen tegen de belangen van landschappelijke waarden, natuur, centra en industrieterreinen. Als eerste aanspreekpunt dient de gemeente de noodzakelijke duidelijkheid richting ondernemer te scheppen. Daar waar belangen tegenstrijdig zijn moet de gemeente alles in het werk stellen om alternatieven te zoeken die acceptabel zijn. Naast het behoud van inkomen en leefbaarheid op het platteland dienen duurzaamheid en maatschappelijke relevantie daarbij centraal te staan.

D66DURFT

- Verder gaan met de succesvolle samenwerking op vijf hoofd thema's binnen Platform BV Berkelland
- Economische aspecten mee laten wegen bij relevante vraagstukken
- Proactieve en positieve éénduidige opstelling richting ondernemers
- Verbeteren van het ondernemersklimaat
- Verbinden onderwijs - bedrijfsleven

¹ Platform BV Berkelland is een samenwerkingsverband van de overheid en lokale ondernemers met als doel om het ondernemersklimaat in Berkelland te stimuleren.

ONDERWIJS

Voor D66 is goed onderwijs de motor van de nieuwe welvaart en economische en persoonlijke groei. Onderwijs zorgt ervoor dat mensen hun weg vinden naar en op de arbeidsmarkt. Goed onderwijs bereidt mensen voor op een steeds meer internationale samenleving. Goed onderwijs is ook de motor van ieders persoonlijke ontwikkeling en geluk. We hebben het nodig om ons te vormen tot mondige, zelfstandige en betrokken mensen. Onderwijs moet mensen stimuleren en de kans geven het beste uit hun talenten te halen, een heel leven lang.

Investeren in onderwijs loont

D66 is dé onderwijspartij. Investeren in onderwijs levert op de langere termijn meer waarde op dan het kost. Het is de manier om te zorgen voor een grotere economische groei. Juist in deze tijden van economische crisis blijft investeren in onderwijs van groot belang. Zo is de komst van het onderwijsplein een belangrijke stap voor behoud van goed (technisch) VMBO onderwijs in Berkelland; een veel gevraagde (voor) opleiding door het Achterhoeks en Twents bedrijfsleven.

Aansluiting onderwijs - arbeidsmarkt

Tegen de achtergrond van de daling van het aantal leerlingen van 30% in Berkelland is goede samenwerking tussen onderwijsrichtingen en het bedrijfsleven noodzakelijk. Met onder andere de realisatie van het onderwijsplein wordt actief ingezet op een betere aansluiting van onderwijs op de arbeidsmarkt. Dit is een belangrijk wapen tegen jeugdwerkloosheid. De gemeente neemt een actieve rol aan in het bevorderen van deze aansluiting, bijvoorbeeld in het stimuleren van stageplekken, het ondersteunen van werk-leertrajecten en het bijeenbrengen van bedrijven en scholen. Ook in het afstemmen van opleidingsaanbod en arbeidsmarkt vraag neemt de gemeente wat D66 betreft een actieve houding aan.

Goede huisvesting

D66 vindt goed onderwijs en goed geoutilleerde scholen belangrijk. De gemeente moet zich inspannen voor goede en veilige huisvesting van scholen. De gemeente heeft een faciliterende taak wat betreft de onderwijs-huisvesting. Leerling-prognoses zijn bepalend voor de huisvestingsbehoefte en het is aan de schoolbesturen om plannen te maken voor adequate huisvesting. De gemeente heeft echter wel - mede op verzoek van het basisonderwijs - een regiserende en verbindende rol om het proces in goede banen te leiden. Dit in verband met de afname van het leerlingenaantal en de samenhang van scholen met andere voorzieningen. De gemaakte houtskool schets als startpunt van dit proces moet per kern, samen met het onderwijs, verder worden uitgewerkt. Speciale aandacht daarbij is er ook voor goed onderwijs in het buitengebied van een grote plattelandsgemeente als Berkelland.

Digitale leeromgeving

D66 wil graag dat scholen gestimuleerd worden onderwijs ook via de digitale weg aan te bieden. De veelvoud aan materialen in een digitale leeromgeving doet recht aan de verschillen tussen kinderen en maakt maatwerk gemakkelijker.

Passend onderwijs

Door de nieuwe wetgeving in het kader van passend onderwijs zullen meer kinderen met een beperking het reguliere onderwijs volgen. Dit vraagt veel van scholen en samenwerking met andere instanties. D66 wil voorkomen dat we het wiel opnieuw moeten uitvinden (deels kunnen we dit waarschijnlijk niet voorkomen). D66 wil daarom gebruik maken van de aanwezige expertise die aanwezig is binnen het huidige onderwijsdomein. D66 streeft er naar om ieder kind passend onderwijs te kunnen bieden in de buurt.

Aandachtsgebieden in het onderwijs

Respectvol omgaan met mensen uit andere culturen, rechtvaardige verhoudingen tussen arm en rijk in de wereld en verantwoord omgaan met water, energie en natuur moeten in het onderwijs aan bod komen. Daarnaast zullen door de inzet van Muziek & Kunstwijs op de basisschool alle leerlingen in aanraking gebracht worden met muziek en kunst. Op het gebied van Techniek moet het Technieklokaal zijn belangrijke rol blijven vervullen. Sport, bewegen en een gezonde leefstijl zijn ook erg belangrijk voor de jeugd, daarom zijn wij voor de inzet van combinatiefunctionarissen en sportbuurtcoaches om deze aandachtsgebieden een extra impuls te kunnen geven.

Openbaar onderwijs

Het Openbaar Onderwijs is voor iedereen toegankelijk en wordt gekenmerkt door openheid, ontmoeting, wederzijds respect, veelzijdigheid, algemene benoembaarheid en democratische controle. Dientengevolge blijft D66 zich inzetten voor instandhouding en ondersteuning van Openbaar Onderwijs in Berkelland.

Brede School

D66 is voorstander van zogenaamde brede scholen, scholen waar kinderen een totaalpakket aan ontwikkelingsmogelijkheden krijgen. Naast het regulier onderwijs biedt de brede school veelal ook zaken als kinderopvang, voorschoolse educatie, buitenschoolse opvang, sport en cultuur. Door dit brede aanbod kan de school beter inspelen op individuele behoeften van een kind, talenten stimuleren en eventuele achterstanden tijdig signaleren en aanpakken.

Leerplicht en zorg

De taakinvulling van de leerplichtambtenaar wordt vastgesteld door de gemeente. D66 hecht sterk aan een functie waarbij samenwerking en bereikbaarheid voorop staat.

Het bestrijden van vroegtijdig schooluitval en verzuim zijn van primair belang. De school is vaak een vindplaats van bredere gezinsproblematiek.

D66DURFT

- Goede aansluiting onderwijs - arbeidsmarkt
- Goede huisvesting
- Leerlingen op en rond school in aanraking brengen met muziek, kunst, techniek, sport, bewegen en een gezonde leefstijl.
- Goede aansluiting onderwijs en zorg

ZORG EN WELZIJN

Zorg voor de Jeugd

Per 1 januari 2015 wordt de Jeugdzorg overgeheveld van het Rijk naar de gemeente. Dit is één van de grootste decentralisaties die sinds tijden plaats vindt. Tegelijkertijd zullen de nieuwe taken gepaard gaan met forse bezuinigingen, met daarbij tot 2017 een korting tot circa 25% op het huidige budget voor jongeren. Dit geldt voor veel onderdelen, zoals de gesloten jeugdzorg, de jeugd GGZ, de zorg voor licht gehandicapte jongeren, de jeugdbescherming en jeugdreclassering. D66 vindt dat de gemeente er voor moet waken dat de kwaliteit van de zorg niet afneemt door deze bezuinigingsmaatregel van de overheid. Het gaat hier immers om één van de meest kwetsbare groepen in de samenleving.

D66 vindt dat opvoeden de eerste primaire verantwoordelijkheid van de ouders is. Als er problemen ontstaan die niet door de opvoeders kunnen worden opgelost, moet er professionele hulp voorhanden zijn. Het is belangrijk dat kinderen tijdig de juiste zorg krijgen om verergering van de problemen in de toekomst te voorkomen. De huisarts speelt een belangrijke rol in het welbevinden van de jeugd. De huisarts kan zorg toewijzen bij specialistische of psychiatrische zorg. Daarnaast speelt de huisarts ook een rol bij lichte (en het meest voorkomen van onnodig zware) GGZ hulpverlening, bijvoorbeeld in het geval van verstrekken van medicatie en het voeren van gesprekken. Mede omdat psychische problemen zich kunnen uiten in lichamelijke klachten (bijvoorbeeld buikpijn of slecht slapen) zullen ook in de toekomst veel jeugdigen een beroep blijven doen op de huisarts voor zowel somatische als psychische klachten. De huisarts is betrokken bij de zorg voor jeugdbeleid.

Voor D66 staat in de jeugdzorg centraal dat er niet allerlei hulpverleners over de vloer moeten komen die van elkaar niet weten wat ze doen. Eén gezin, één plan en één regisseur is het uitgangspunt.

De rechten van pleeghouders in besluitvorming moet beter worden geborgd. De Wet Verbetering Positie Pleegouders is per 1 juli 2013 in werking getreden. Hierin zijn de rechten omschreven. De toevallige woonplaats in een provincie of gemeente zou geen beperking moeten zijn bij de matching van pleegkind en pleeggezin. Pleegzorg zien wij niet als een aanbestedingstraject. De voorkeur heeft een partnerschap tussen de betrokken partijen (vragers, aanbieders, overheden) op basis van inhoudelijke doestellingen (met een controle achteraf op effectiviteit en efficiency).

Decentralisatie AWBZ / WMO

D66 wil de cruciale AWBZ² voorziening betaalbaar houden door die terug te brengen tot de kern. De AWBZ is uitgegroeid tot een regeling die ook voorspelbare niet medische kosten voor een steeds groter wordende groep vergoedt. Dit is niet langer houdbaar en betaalbaar.

D66 vindt dat bij het uitvoeren van de kerntaken van de WMO³ de focus moet liggen op een vangnet voor kwetsbare groepen. Hierbij denken wij aan hulpbehoevende ouderen, chronische zieken en inwoners met een lichamelijke of verstandelijke beperking die niet goed zelfstandig kunnen functioneren en/of sociaal geïsoleerd dreigen te raken. Het is een taak van de gemeente dat deze kwetsbare groepen ook daadwerkelijk kunnen (blijven) participeren in de maatschappij.

D66 wil onderscheid maken tussen wonen, zorg en service. De zorg wordt vergoed. Wonen en service worden niet uit het collectief gefinancierde AWBZ budget betaald, maar komen voor eigen rekening. D66 wil dat rolstoelen en scootmobielen worden hergebruikt.

Berkelland wordt verantwoordelijk voor de zorg die thuis geleverd wordt in de "nieuwe" WMO, waaronder ook dagopvang. Het is van belang dat de benodigde zorg voor het individu en het (persoonsgebonden-) zorgbudget in balans blijft. D66 wil bevorderen dat mensen zo lang mogelijk thuis blijven wonen, zelfredzaam zijn buiten een instelling. Met hulp van familie, vrienden en anderen (mantelzorgers) kan dat ook. D66 wil graag deze mantelzorg ondersteunen. Thuiszorg helpt daar waar meer deskundige hulp nodig is. Voor verpleging en verzorging die niet thuis kunnen plaatsvinden worden (mogelijk) de zorgverzekeraars verantwoordelijk.

2 AWBZ, Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten, betaalt de langdurige zorg voor ouderen, chronisch zieken en gehandicapten.

3 De WMO, Wet Maatschappelijke Ondersteuning, regelt dat mensen met een beperking ondersteuning krijgen. Het kan gaan om ouderen, gehandicapten of mensen met psychische problemen. Zij krijgen bijvoorbeeld huishoudelijke hulp of een rolstoel.

Ouderen

Mensen worden steeds ouder en zijn langer gezond. Bovendien zijn beperkingen die mensen ervaren op hoge leeftijd minder door onder andere een betere gezondheidszorg. De komende periode zal Berkelland verder vergrijzen. Wij vinden het van belang om gebruik te maken van de kwaliteiten van ouderen, door ze te stimuleren om hun kennis en ervaring in te zetten voor de samenleving. Dit kan door vrijwilligerswerk, maar ook door betrokkenheid bij het maken van beleid.

Er zijn natuurlijk ook kwetsbare ouderen, die soms de weg niet weten te vinden in zorg en welzijnsland. D66 is van mening dat zij ondersteuning van de overheid verdienen zodat zij langer zelfstandig kunnen functioneren. Als gemeente moeten wij aandacht hebben voor het ondersteunen van innoverende woonvormen; bijvoorbeeld generatiewoningen of tijdelijke mantelzorgwoningen. Ook het vergroten van de toegankelijkheid van voorzieningen is hierbij belangrijk, zoals het verbeteren van de informatievoorziening en te onderzoeken of voorzieningen toegankelijk genoeg zijn voor ouderen.

Ouderen zien vaak hun vriendenkring en familiekring kleiner worden. Daarmee dreigt vereenzaming en worden kleine (gezondheids-) problemen vaak onoverkomelijk. Voor ouderen is het, ongeacht hun economische situatie, belangrijk dat wordt ingezet op het vasthouden van maatschappelijk participatie die ouderen helpen uit hun isolement te komen. D66 is ook voorstander van het opzetten van een eenzaamheidsprogramma, waarbij vitale ouderen worden ingezet om de groep eenzame ouderen te bezoeken om indien mogelijk en gewenst gerichte ondersteuning te bieden.

Mantelzorg

Bijna iedereen heeft op momenten in zijn of haar leven (extra) zorg of ondersteuning nodig. Sommige mensen zijn zelfs langdurig aangewezen op solidariteit van de samenleving. Op buurtniveau moet nóg meer worden samengewerkt. De mantelzorger is hierin van essentieel belang. Wij hebben ons met succes ingezet voor het terugdraaien van de bezuinigingen op de mantelzorg. Het blijft nodig kritisch te zijn op de inzet van de middelen voor ondersteuning. Het geld moet zo min mogelijk besteed worden aan het in stand houden van organisaties op dit gebied, maar zoveel mogelijk aan de ondersteuning zelf.

Wij beseffen ons dat in een samenleving waarin steeds meer mensen alleen komen te staan dat mantelzorg niet altijd even eenvoudig gevonden kan worden. Zorg kunnen bieden vraagt begrip van de omgeving. Daarom pleit D66 ook voor meer aandacht en coulance vanuit werkgevers voor dit belangrijke vrijwilligerswerk.

Participatiewet

Inwoners die een uitkering/salaris ontvangen inzake de Wet Werk en Bijstand (WWB), WAJONG of Wet Sociale Werkvoorziening (WSW) vallen per 1 januari 2015 onder de Participatiewet.

D66 onderschrijft de doelstelling "zoveel mogelijk mensen, waar onder mensen met een arbeidsbeperking, aan de slag helpen door ontschotting van budgetten en loonkostensubsidies".

Voor mensen die zichzelf niet kunnen redden hebben we een gezamenlijke verantwoordelijkheid. Het invoeren van de participatiewet vanuit de overheid heeft invloed op het terrein van werk en inkomen. Door de huidige langdurige economische crisis neemt het aantal mensen dat een beroep moet doen op de bijstand toe. D66 pleit ervoor dat de gemeente nauwer met het UWV gaat samenwerken om deze potentiële toename van bijstandsgerechtigden op tijd in kaart te brengen. De kracht van succesvol werkgelegenheids- en re-integratiebeleid ligt in allianties met werkgevers, uitzendbureaus en andere (markt) partijen (zoals Platform BV Berkelland).

Mensen moeten zoveel mogelijk gestimuleerd worden weer aan de slag te gaan. Daarbij is niet alles vrijblijvend. In bepaalde gevallen zijn dwang en sancties niet uitgesloten. In situaties waarbij er echt geen (snelle) terugkeer op de arbeidsmarkt mogelijk is, moet de nadruk liggen op het stimuleren van scholing en het leveren van een tegenprestatie.

Gemeenten zijn verantwoordelijk voor sociale werkplaatsen en "beschermde werkplekken". Deze zijn bedoeld voor mensen die niet in staat zijn om zelfstandig het wettelijk minimum loon te verdienen. Het streven is om zoveel mogelijk mensen vanuit deze werkplekken naar een volwaardige baan te begeleiden. Voor werkgevers moet het eenvoudiger worden om mensen met een arbeidsbeperking in dienst te nemen. De procedure moet minder bureaucratisch worden. De Sociale Werkvoorziening Hameland is succesvol in het detacheren van medewerkers en in de omvorming van productiebedrijf naar arbeidsontwikkelbedrijf. De Sociale Werkvoorziening Hameland dient detacheringen en beschutte werkplekken zoveel mogelijk in de sociaal maatschappelijke omgeving van de medewerkers te realiseren.

Arbeidsparticipatie en werkgelegenheid

De arbeidsparticipatie moet krachtig gestimuleerd worden. Daartoe wil D66 stimuleringsmaatregelen om toetreding en herintreding te bevorderen. Bijvoorbeeld door minderkansrijken trajecten aan te bieden en ondernemingen te stimuleren hierin te participeren. Zelf dient Berkelland haar voorbeeldfunctie goed in te vullen. Ondernemingen die met Berkelland zaken willen doen zullen ook een bijdrage moeten leveren om de arbeidsparticipatie te bevorderen. (Dit punt is ook opgenomen in ons aanbestedingsbeleid).

Op het gebied van bevordering van werkgelegenheid hebben we de afgelopen jaren goede stappen gezet. Het definitieve doorgaan van het onderwijsplein betekent, naast behoud van het technische VMBO onderwijs in Berkelland, ook een flinke impuls voor deze tak van onderwijs die traditioneel veel gevraagd wordt bij de bedrijven in de regio Achterhoek en Twente. Technisch VMBO onderwijs is ook een belangrijke vooropleiding van veel technische vervolgopleidingen. De werkgelegenheid is daar bij gebaat.

Ook hebben we geïnvesteerd in ons eigen marktwerkingsteam, we hebben geïnvesteerd in de samenwerking met de uitzendbranche, we hebben geïnvesteerd in tal van projecten waarbij wij –samen met werkgevers– mensen met een stukje opleiding of een financieel duwtje in de rug weer aan de slag hebben gekregen. De pilot waarmee we van start zijn gegaan, onder de naam “de nieuwe werkgeversbenadering”, is een succes en moet worden omgezet naar normale bedrijfsvoering.

Det komende jaren zullen we vol moeten inzetten op de bestrijding van de werkloosheid want de werkloosheidscijfers zullen nog verder oplopen. Als Achterhoek hebben we altijd te maken met een zogenaamd na-ijleffect. Toen de werkloosheid landelijk de 6% aantikte zaten wij nog rond de 4,5%. Omgekeerd, als het landelijk weer aantrekt duurt het hier nog vaak wat langer voor we weer de goede kant opgaan. Maar wellicht dat we ook met deze wetmatigheid kunnen breken, we zijn zo langzamerhand ook de meest innovatieve regio - op Eindhoven na - wat betreft aanvragen van o.a. Patenten, daar moeten we ook een keer wat van in de werkgelegenheidscijfers gaan terug zien.

Met de komst van de participatiewet zullen ook de laatste gelden die we nog hadden voor re-integratie ons worden ontnomen. Daar laten we ons echter niet door uit het veld slaan. Werk is ook een belangrijk medicijn tegen een hoop kwalen en ander kosten die vaak de kop opsteken als je geen werk hebt. Zeker als je het hebt over jeugdwerkloosheid. We moeten dan ook zo nodig schuiven met budgetten om dit belangrijke werk toch te kunnen blijven doen. De kost gaat hier ook zeker voor de baat uit. Re-integratie activiteiten moeten zoveel mogelijk ingezet worden op alle uitkeringsgerechtigden.

Uitkeringsgerechtigden / armoedebeleid

De gemeente dient haar cliënten goed voor te lichten over inkomensondersteuning en zelf actief hierin mensen te benaderen. De gemeente Berkelland moet nauwe contacten onderhouden met andere dienstverleners en zorgen voor een goede afstemming. Berkelland kent een ruimhartig armoedebeleid. Iedereen moet mee kunnen blijven doen in de Berkellandse samenleving. Kinderen en ouderen hebben daarbij een positie die extra aandacht verdient.

Vrijwilligerswerk

D66 vindt vrijwilligerswerk erg belangrijk in de gemeente. Net als de deskundigheidsbevordering van vrijwilligers. Bij vrijwilligerswerk snijdt het mes namelijk aan twee kanten; zowel individuele als maatschappelijke doelen worden gediend. Vrijwilligers participeren in onze maatschappij en hebben daarmee een leuke vrijetijdsbesteding, wat ook zorgt voor sociale binding en leefbaarheid. Wij beschouwen vrijwilligers dan ook als kostbaar sociaal kapitaal. D66 vindt het belangrijk dat er een gemeente gecreëerd wordt waarin inwoners, vrijwilligers en vrijwilligersorganisaties optimaal kunnen functioneren. D66 wil organisaties waar nodig faciliteren en regelgeving waar mogelijk versoepelen.

D66DURFT

- Een goede implementatie van de drie decentralisaties (jeugdzorg / AWBZ / WMO / Participatiewet)
- Aandacht voor de positie en problemen van ouderen
- Zelfstandig wonen van ouderen stimuleren en de mantelzorger ondersteunen
- Doorgaan met de nieuwe werkgeversbenadering op het gebied van werkgelegenheid
- Berkelland voorbeeldfunctie arbeidsparticipatie minderkansrijken
- Ruimhartig armoedebeleid

CULTUUR EN RECREATIE

Openbare bibliotheek

Herstructurering en vernieuwing van het openbaar bibliotheekwerk was en is noodzakelijk. Vooral onder invloed van de digitalisering en individualisering van de samenleving hebben bibliotheken te maken met een terugloop in alle meetbare vormen: lidmaatschappen, bezoekers, leners en uitgeleende boeken. Het Rijk krijgt een wettelijke taak ten aanzien van de landelijk toegankelijke digitale bibliotheek. De gemeente is verantwoordelijk voor de "fysieke" bibliotheek.

Boeken blijven essentieel voor kennisoverdracht en ontspanning. In iedere kern van Berkelland moet het mogelijk zijn en blijven om boeken te lenen. Uitgangspunt hierbij is dat jongeren tot 14 jaar (gratis) boeken moeten kunnen lenen. Er moet gestuurd blijven worden op een dorpsgerichte aanpak waarbij mensen elkaar ook kunnen ontmoeten. De dorpsböke zijn wat dat betreft een mooie aanvulling op het voorzieningenniveau van de kleine kernen.

Cultuur- en muzikeducatie

D66 wil alle kinderen op jonge leeftijd bewust laten omgaan met kunst en cultuur. Op school moeten zij kennis kunnen maken met onder andere beeldende kunst, dans en muziek. Met de lessen Algemeen Muzikale Vorming (AMV) en de inzet van een combinatiefunctionaris wordt hieraan een belangrijke bijdrage geleverd. D66 zal de effecten hiervan kritisch volgen. Als de bewustwording leidt tot verdere interesse zijn de muziekverenigingen en het Segno-collectief de aangewezen partijen om de "doorgaande lijn" aan te bieden. De HaFa subsidies⁴ leveren daarbij een belangrijke bijdrage.

Cultureel erfgoed

Ons erfgoed vormt een brug tussen ons verleden en onze toekomst en is vaak een drager van lokaal verleden en lokale cultuur. D66 vindt het belangrijk dat onze samenleving dit historisch besef behoudt. De overheid heeft de verantwoordelijkheid om ons cultureel erfgoed te blijven beschermen. Na de succesvolle herbestemmingen van Kasteel Huize Ruurlo en Huize de Kamp dient er nu ook voor Villa Smits een passende invulling te worden gevonden.

Sport en bewegen

Sport is meer dan lichamelijke beweging. Sport leert mensen met elkaar omgaan, het bevordert de gezondheid en zorgt voor ontspanning. Het gemeentelijke sportbeleid heeft veel raakvlakken met andere beleidsterreinen zoals jeugd en gezondheidszorg. Regionaal sluit het beleid aan bij de Achterhoekse Sportvisie en Gelderland Sportland. D66 draagt de individuele sporter en sportverenigingen een warm hart toe.

D66 is voor versterking van het sportverenigingsleven en stimuleren van sporten en bewegen.

Dit kan bereikt worden door:

- Goede samenwerking tussen gemeente en de Sport Federatie Berkelland (SFB). De SFB zal gepositioneerd moeten blijven als belangrijk advies gevend orgaan voor gemeentelijke beleidsvoorstellen en verenigingsondersteuning. Daarnaast vervult de SFB een belangrijke bijdrage in het laten sporten en bewegen van onze inwoners en de toetreding tot de verenigingen. Club Vooruit⁵ en de Berkellandse Uitdaging⁶ zijn nieuwe initiatieven die wij steunen en de komende jaren hun meerwaarde moeten bewijzen.
- Het realiseren van combifuncties. Deze combifuncties moeten bruggen (blijven) bouwen tussen sport, onderwijs, cultuur, kinderopvang en welzijn. Voor sportverenigingen en scholen betekent dit o.a. het versterken van hun maatschappelijke functie. Zowel instellingen als marktpartijen kunnen hier met waardevolle interventies een rol vervullen bij verenigingen, op scholen, en in de wijk. Het succes van de interventies is mede afhankelijk van de bereidheid en het functioneren van het bestaande en nieuw te ontwikkelen netwerk van samenwerkingspartners.
- Flankerend minimabeleid is zodanig ingericht dat de hoogte van de contributies geen belemmering is om te gaan sporten.

4 HaFa = Harmonie en Fanfare

5 Club Vooruit is een gezamenlijk project van de gemeenten Berkelland, Oost Gelre en Winterswijk. Zij ondersteunen verenigingen, stichtingen en clubs op het gebied van besturen, administreren en personeelszaken.

6 De Berkellandse Uitdaging is een bedrievennetwerk bestaande uit lokale ondernemers en organisaties die zich inzetten voor de lokale samenleving.

Accommodatiebeleid

Al in 2005 heeft D66 een plan gepresenteerd om door gezamenlijke exploitatie en of privatisering te komen tot het terugdringen van kosten van sportaccommodaties, waaronder ook de zwembaden.

De visie van D66 heeft inmiddels geleid tot win-win-situaties voor zowel de sportverenigingen- en zwemaccommodaties als de gemeentelijke financiën.

D66 is voor handhaving van de subsidie, danwel de continuering van het huidige maatschappelijke pakket bij de bestaande geprivatiseerde zwembaden in Berkelland. De binnenbaden in Neede en Borculo hebben in combinatie met de sporthal daarnaast een veel bredere maatschappelijke functie voor de kernen Neede en Borculo. Mogelijk kan de ontwikkeling van een nieuw bad bij het Hambroek voor Borculo tot een andere situatie leiden.

De afgelopen periode is de privatisering van de buitensport succesvol afgerond. Berkellands grootste sportpark "de Bijenkamp" is grotendeels geprivatiseerd. Helaas is deze privatisering niet gepaard gegaan met een verplaatsing nabij de kern van Eibergen. Een gemiste kans! We zullen ons extra in moeten spannen om op deze plek toch de verbinding van sport met andere sociaal maatschappelijke activiteiten tot stand te brengen. Voor de binnensport zal er per accommodatie een maatwerk oplossing gezocht worden op een natuurlijk moment.

Recreatie en toerisme

Op het gebied van recreatie en toerisme ligt een enorme kans voor de gemeente.

Vooral de plattelandsontwikkeling brengt op dit gebied veel kansen met zich mee. Er spelen op dit moment dan ook veel ontwikkelingen in het gebied die nader onderzocht worden. Op basis van de uitkomsten van dit onderzoek zal er de komende periode een uitspraak over de haalbaarheid gedaan moeten worden. Hierover zal een aantal keren ook een financieel beroep op de gemeente worden gedaan. Daar waar het een win-win-situatie oplevert zal medewerking moeten worden verleend. Met het museum voor modern realisme in Ruurlo krijgen we een landelijke trekker binnen de gemeente, met de Vlinderdôme bij het Hambroek kan een tweede landelijke trekker worden binnengehaald.

Het aantal organisaties dat zich met toerisme en recreatie bezighoudt is nog steeds groeiende. Het geeft aan hoeveel potentie er in het product zit, maar is ook een gevaar waar het gaat om versnipperde aandacht en middelen van de gemeentelijke overheid. Met de Stichting Achterhoek Toerisme promoten we de Achterhoek als streek en daarbinnen Berkelland. We dragen hierin als gemeente financieel bij. De lokale TIP's⁷ zijn de opvolgers van de lokale VVV's en moeten vooral de plaatselijk betrokken recreatie ondernemers worden bekostigd. We zetten in op een toename van het aantal overnachtingen en toeristische bestedingen in Berkelland.

D66DURFT

- Behouden HAFA subsidie
- Behoud cultureel erfgoed, goede invulling Villa Smits
- Versterking van sportverenigingen, door SFB, ClubVooruit en de Berkellandse Uitdaging
- Maatwerk bij privatisering binnensportaccommodaties
- Binnenhalen landelijke toeristische trekker(s)

⁷ TIP = Toeristisch Informatie Punt.

MILIEU

Milieubeleid

Alle gemeentelijke besluiten dienen getoetst te worden op gevolgen voor natuur en milieu. Dit moet tot uitdrukking komen in een speciale milieuparagraaf bij gemeenteraadsvoorstellen en een paragraaf van de verantwoordelijke milieuwethouder. Controle op de naleving van verordeningen en voorschriften is van groot belang.

Met behulp van de bestaande milieuwetgeving moet door de gemeente een actief milieubeheer worden gevoerd. Dit kan o.a. door het oplossen van bestaande milieu onvriendelijke situaties, periodiek verslag aan de gemeenteraad over milieuknelpunten, milieuoverleg met andere overheden en het aansluiten op de nieuwste wetenschappelijke ontwikkelingen betreffende milieubeheer.

Natuurbescherming

Duurzaam natuurbeheer komt alleen tot stand in samenhang met ruimtelijke ordening, water, milieubeleid, recreatie en landbouw. D66 vindt dat de gemeente verantwoordelijk is voor de zorg voor natuur en landschap, toezicht, voorlichting en bemiddeling, opzetten, stimuleren en begeleiden van natuurbeheeractiviteiten. De gemeente dient in eerste aanleg zelf zorg te dragen voor het onderhoud aan waardevolle landschapselementen, daar waar mogelijk kan een convenant met verenigingen en stichtingen op dit gebied een goed of zelfs beter alternatief bieden.

Natuur en recreatie zijn van belang voor de landbouw en omgekeerd. Agrarisch natuurbeheer moet economisch rendabel zijn.

Bij elk besluit zal D66 de invalshoek "natuur" zeer nadrukkelijk in de besluitvorming betrekken.

Openbaar groen

De invalswegen naar elke kern van de gemeente Berkelland zijn een visitekaartje en dienen er representatief uit te zien. Ook de rotondes verdienen aandacht wat betreft de aankleding, daar waar de provincie het bevoegde gezag is zal in samenspraak tot een meer aansprekend beeld gekomen moeten worden.

De gemeente dient te zorgen voor een milieuvriendelijk beheer van wegbermen en plantsoenen. Inwoners dienen zoveel mogelijk betrokken te worden bij de inrichting van het openbaar groen, onderhoud zien wij als een gemeentelijke kerntaak. Dat laat onverlet dat als er in samenspraak met inwoners vrijwillig gekomen wordt tot een andere beheersvorm van een straat of wijk dat prima is. Het openbaar groen dient goed onderhouden te worden. Openbaar groen mag daarbij vervangen worden door groen dat minder onderhoud vraagt zodat de totaal aanblik door het jaar heen verzorgd is. De huidige aanbesteding van schoffelwerkzaamheden waarbij het uitgangspunt de noodzaak in plaats van frequentie is, is effectief gebleken.

Hondenbelasting

D66 is geen voorstander van hondenbelasting. Wel zien we dat op sommige plaatsen ernstige vervuilingen ontstaan doordat er onvoldoende gehoor wordt gegeven aan de opruimplicht. Wij zien hier voor de BOA's⁸ een belangrijke handhavende en bewustmakende taak. Extra controles zijn nodig op speelplaatsen en rondom visvijvers. Ook in het buitengebied neemt de overlast toe en kan vee van agrariërs besmet raken, voorlichting is ook hier erg belangrijk.

Energie

Energiebesparende maatregelen m.b.t. gebouwen, woningen en voorzieningen waarvan de gemeente het beheer heeft dan wel op het beheer invloed kan uitoefenen, dient met kracht te worden voortgezet en waar mogelijk geïntensiveerd.

Energiebesparende maatregelen bij particulieren moeten gestimuleerd worden met subsidies of goedkope leningen.

Berkelland klimaatneutraal is het streven.

⁸ BOA = Buitengewoon Opsporingsambtenaar

Vuilverwerking

De vuilverwerking in Berkelland is op dit moment in balans qua kosten en scheidingsmogelijkheden voor de burger. Meer scheidingsmogelijkheden op korte termijn zal de kosten voor de burger doen toenemen. Het beleid moet er op gericht zijn om binnen de huidige vuilverwerking mogelijkheden het scheidingsbewustzijn bij de bevolking te vergroten. Nieuwe technieken dienen nauw gevolgd te worden, maar scheiden loont op dit moment nog het meest.

D66 is aanhanger van het principe de vervuiler betaald. Dit principe komt voldoende tot uitdrukking door de containerpakketten die zijn ingevoerd. Ook de bladkorven waar D66 zich al sinds 2004 hard voor heeft gemaakt zijn een succes en dienen te worden uitgebreid. Er kan nog flinke winst worden geboekt door het terugdringen van de hoeveelheid groenafval in de grijze container. Het zonder extra kosten omwisselen van een kleine naar een grote groene container en de mogelijkheid van een extra groene container zal hier zeker aan bijdragen. De inzameling van plastic afval is een succes, de hogere ophaalfrequentie in 2014 zal dit succes vergroten.

D66DURFT

- Nadrukkelijk betrekken van milieuaspecten bij beleid
- Waardevolle landschapselementen beschermen en onderhouden
- Streven naar Berkelland klimaat neutraal
- Betere controle op opruimplicht hondenpoep
- Vergroten van gescheiden inzameling van huisvuil

RUIMTELIJKE ORDENING EN VOLKSHUISVESTING

Woningbouw

De Berckellandse kernen moeten een aantrekkelijke woonplaats zijn en blijven. De afgelopen periode zijn zichtbare stappen gezet. Er is geïnvesteerd in de openbare ruimte: wegen zijn opgeknapt, centra van de grote kernen zijn of worden opgeknapt en ontsierende panden afgebroken. Deze lijn moet de komende tijd voortgezet worden, met cofinanciering van de provincie.

Ook woningcorporaties investeren fors voor een aantrekkelijk en duurzaam woningbestand.

De particuliere woningmarkt gaat langzaam weer van het slot, veranderen heeft tijd nodig. D66 staat voor een proactieve gemeente die vanuit een duidelijke visie en in samenwerking met woningcorporaties, marktpartijen, en buurgemeenten de uitdagingen op de woningmarkt oppakt. In de huidige markt zullen veel bestaande woningen in aanmerking komen als starterswoning, waar vroeger aan nieuwbouw werd gedacht. In Berckelland moeten er geen kernen op slot gaan, bouwmogelijkheden moeten in alle kernen mogelijk blijven, ook nu de aantallen laag zijn.

De provinciale krimpopdracht in woningbouwaantallen mag niet leiden tot afkoop van marktrisico's bij marktpartijen.

D66 blijft een voorstander van een eenvoudiger en eenduidiger welstandsbeleid. In de afgelopen periode is in Beltrum en Neede een pilot voor welstandsvrij bouwen gestart, met tot nu een zeer bevredigend resultaat.

Kleine kernen

De leefbaarheid van de kleine kernen wordt natuurlijk niet uitsluitend bepaald door aspecten van ruimtelijke ordening. Het behouden van een zo breed mogelijk voorzieningenpeil is daarbij belangrijk, als ook het stimuleren van het verenigingsleven. Een gemeenschapshuis - naar draagkracht van de kern - als centraal ontmoetingspunt en verzamelplek van voorzieningen is daarbij wenselijk.

Buitengebied

Het buitengebied van Berckelland verandert. Zichtbaar verandert de agrarische bedrijvigheid. Kleine bedrijven zonder opvolging stoppen, andere groeien juist sterk met het oog op de afschaffing van de melkquota in 2015. Nieuwe activiteiten als zorg en recreatie nemen toe, landbouwgronden veranderen in natuurgebieden, en het aantal particuliere woningen groeit. De regelgeving is toegenomen. Een actieve houding van de gemeente is hierbij vereist, die de belangen van alle betrokkenen behartigt: agrariërs, bewoners van kleine maar ook grote kernen en niet in de laatste plaats de particuliere bewoners van het buitengebied.

Verrommeling van het buitengebied moet voorkomen worden, tegen clandestien bouwen moet worden opgetreden en nieuwe vestiging/uitbreiding moet alleen worden toegestaan als er sprake is van een duidelijke meerwaarde voor het platteland, en als deze gebaseerd is op objectieve criteria.

Voor de ontwikkeling van het buitengebied is breedband een noodzakelijke voorziening. De afgelopen jaren zijn samen met de provincie de eerste stappen gezet en D66 zet in op realisatie van de aanleg in 2014 / 2015.

D66DURFT

- Investeren in de openbare ruimte
- Leefbaar houden van kleine kernen
- Breedband buitengebied
- Bouwmogelijkheden in alle kernen
- Plattelandsontwikkeling door focus en visie op ruimtelijke, economische en ecologische ontwikkeling van het buitengebied

FINANCIEN EN ALGEMENE DEKKINGSMIDDELEN

Financiën

Het college van Berkelland is verantwoordelijk voor een sluitende begroting en een sluitend meerjarenperspectief. De programmabegroting en productenraming zijn voor de gemeenteraad de basis om de financiële positie van de gemeente goed te kunnen beoordelen. De voorjaarsnota en najaarsnota dienen tijdig en compleet met toelichting aan de raad te worden voorgelegd, waardoor de raad zich een goed oordeel kan vormen over de actuele financiële situatie en tijdig kan sturen. Regelmatig verstrekken van tussentijdse actuele financiële ontwikkelingen aan de raad maakt een verdere goede bewaking van de financiële situatie mogelijk.

Begrotingsuitgangspunten

De begroting dient transparant te zijn voor het te vormen beleid in de raad. Parameters als inflatiecijfers en rekenrentes dienen boven twijfel verheven te zijn. Begrotingswijzigingen dienen open en duidelijk gecommuniceerd te worden. Taken die de gemeentelijke overheid in het kader van de drie transities overneemt van de rijksoverheid zullen binnen maximaal drie jaar met de door het Rijk toegekende middelen uitgevoerd moeten kunnen worden.

Belastingen en leges

Tariefsverhogingen van gemeentelijke belastingen mogen in beginsel niet hoger zijn dan nodig ter compensatie van loon- en prijsstijgingen, dat wil zeggen gelijk aan de inflatie. (tenzij hier aantoonbaar noodzakelijk nieuw beleid tegenover staat) De tarieven in rekening gebracht voor gemeentelijke diensten dienen zoveel mogelijk kostendekkend te zijn en de consument moet afrekenen op basis van het gebruik dat hij van deze diensten maakt. D66 is voorstander van het heffen van doelbelasting. Toeristenbelasting bijvoorbeeld moet ten goede komen aan voorzieningen/beleid voor deze groep. Alleen de OZB moet dienen als algemeen dekkingsmiddel. De waardebepaling die ten grondslag ligt aan de onroerend zaken belasting dient reëel te zijn, waardoor bezwaarschriften tot het minimum beperkt zullen blijven en kosten kunnen worden bespaard.

Begroting en crisis

De uitkeringen uit het gemeentefonds zullen de komende jaren waarschijnlijk een dalende lijn laten zien. Dit betekent dat de meerjarenbegroting op orde moet worden gehouden. Kortom er zullen politieke keuzes gemaakt dienen te worden. D66 zal bij het maken van die keuzes zolang mogelijk de inwoners ontzien. Wij willen de lastendruk bij onze inwoners zo laag mogelijk houden. De afgelopen periode zijn de lasten voor de inwoners eindelijk gedaald en die lijn willen we graag voortzetten. Bezuinigingen zullen over de hele begroting gevonden dienen te worden, we kijken als D66 daarbij ook nadrukkelijk naar de eigen gemeentelijke taken en kosten. Instellingen waar de afgelopen periode op bezuinigd is en men nu in de nieuwe opzet draait kunnen niet opnieuw worden belast tenzij de taak totaal gestopt of overgenomen kan worden.

Aanbestedingsbeleid

Het in Berkelland geldende aanbestedingsbeleid is goed. Binnen de regels is er de mogelijkheid om het plaatselijke bedrijfsleven een streepje voor te geven. In de uitvoering kan er echter nog gewonnen worden in financieel en kwalitatief opzicht. Ook in het exporteren van het eigen aanbestedingsbeleid naar organisaties die financieel van de gemeente afhankelijk zijn ligt nog een kans om geld te besparen. Daarnaast geeft het beleid ook aan ondernemers gelijke kansen. D66 zal ook bij de aanbesteding op ander domeinen toezicht houden op deze werkwijze.

Schatkistbankieren en maatschappelijk rendement

Door de invoering van Schatkistbankieren⁹ met een rentevergoeding van circa 0,75% loopt de begroting van Berkelland structureel 5 ton schade op. D66 is voorstander te investeren in een aantal zaken van maatschappelijk nut, waardoor ons "spaargeld" vrijvalt bij het Rijk en we naast een beter rendement ook investeren in onze eigen Berkellandse Samenleving. Naast de reeds aanwezige starters- en duurzaamheidsleningen denken we daarbij aan breedband in het buitengebied en duurzame investeringen in de eigen energievoorziening.

⁹ Gemeenten zijn verplicht om hun liquide middelen bij het Ministerie van Financiën onder te brengen. Dit mag niet meer bij private organisaties.

D66DURFT

- Duidelijk en controleerbare begrotingspolitiek
- Doelbelasting
- Lage lasten
- Leges voor gemeentelijke diensten, uitgangspunt is kostendeckendheid
- Niet bezuinigen op instellingen waar de afgelopen 4 jaren op bezuinigd is
- Aanbestedingsbeleid, aandacht voor plaatselijke ondernemers
- Investeren in breedband en duurzame energie voor een goed financieel en maatschappelijk rendement

RICHTINGWIJZERS

Verkiezingsprogramma's zijn een momentopname en verouderen snel. Voor die gevallen waarin het verkiezingsprogramma niet voorziet, krijgen de volksvertegenwoordigers van D66 daarom vijf richtingwijzers mee waarmee toekomstige maatschappelijke vraagstukken kunnen worden beoordeeld:

- Vertrouw op de eigen kracht van mensen
- Denk en handel internationaal
- Beloon prestatie en deel welvaart
- Streef naar een duurzame en harmonieuze samenleving
- Koester de grondrechten en gedeelde waarden

Een uitgebreidere versie van de richtingwijzers is te vinden in het landelijke verkiezingsprogramma van D66.

STEM

D66

D66DURFT